

Wagenings Why Dry-project: weglaten droogstand geen strategie om blindelings toe te passen

Dertig dagen droog voldoende

De afronding van het project Why Dry van Wageningen Universiteit is aanleiding om stil te staan bij de droogstand. Wat is de ideale droogstandslengte? Is doormelken of het weglaten van de droogstand aan te raden en zorgt selectief droogzetten voor meer mastitisgevallen? Veeteelt zet aan de hand van zeven vragen de onderzoeksresultaten op een rij.

tekst Inge van Drie

Vraag 1

Kan de droogstand met succes ingekort worden?

Ja, dat kan. Het bestaande advies aan melkveehouders gaat uit van een droogstand van zes tot acht weken. Maar zo'n lange periode om zich voor te bereiden op de volgende lactatie lijken koeien niet nodig te hebben. 'In principe is een droogstand van dertig dagen voldoende', zegt Ariëtte van Kneegsel, onderzoeker aan Wageningen Universiteit. Haar uitspraak baseert ze op de resultaten van het project Why Dry. 'Koeien met een droogstand van dertig dagen produceerden niet significant minder melk, maar hadden wel hogere gehalten en een betere energiebalans aan het begin van de lactatie. Het verkorten van de droogstand had bovendien geen effect op het celgetal en de biestkwaliteit.'

Ook twee lactaties achter elkaar verkort droogzetten blijkt geen probleem, zo toont het onderzoek aan. 'Zeker wanneer koeien twee maanden voor het kalven nog een hoge dagproductie hebben en vervetting in de volgende lactatie beperkt wordt door een aangepast rantsoen te voeren', zegt Van Kneegsel.

Vraag 2

Is het weglaten van de droogstand aan te raden?

Nee, het weglaten van de droogstand, ofwel het doormelken van koeien, is geen strategie die veehouders blindelings toe

kunnen passen bij al hun koeien. 'Het kost simpelweg te veel melk', geeft Van Kneegsel aan. 'Oudere koeien zonder droogstand produceerden ruim duizend kilo melk minder dan oudere koeien met zestig dagen droogstand.'

Het voordeel van doormelken is dat de energiebalans aan het begin van de lactatie duidelijk verbetert. Maar daar tegenover staat dat het celgetal van koeien zonder droogstand stijgt, het risico op vervetten in de loop van de lactatie toeneemt en de biestkwaliteit afneemt. 'Het gehalte aan antistoffen in de biest ligt duidelijk lager. Dat komt niet omdat deze koeien minder antistoffen produceren, maar omdat ze een deel al in de week vóór het afkalven via de melk kwijtraken.'

Van Kneegsel plaatst een nuance. 'Voor vijf à tien procent van de koeien lijkt doormelken wel geschikt. Dat zijn koeien met een hoge dagproductie aan het eind van de lactatie, een goede persistentie en een laag celgetal. Ook zouden aanpassingen in het rantsoen kunnen zorgen voor een betere persistentie en minder vervetting. Daarmee zouden koeien geschikter zijn voor een systeem zonder droogstand.'

Vraag 3

Is de ideale droogstandslengte voor elke koe hetzelfde?

Nee, het lijkt erop dat sommige koeien meer geschikt zijn voor een strategie

zonder of met een korte droogstand dan andere koeien. Het vervolgproject 'Droogstand op Maat' gaat daar dieper op in, vertelt Van Kneegsel. 'We kijken daarin naar onder meer conditiescore en energiebalans, diergezondheids- en melkproductiekenmerken, zoals het lactatienummer en de afname in melkproductie tussen zestien en twaalf weken voor afkalven.'

Maar ook het genotype zou een rol kunnen spelen, vervolgt Van Kneegsel. 'Het blijkt dat koeien met een bepaald genotype voor DGAT, een gen voor vetsamenstelling, minder dalen in productie na het weglaten van de droogstand dan koeien met een ander genotype voor DGAT.'

In het vervolgproject gaan de onderzoekers ook dieper in op de interactie tussen droogstandslengte en antibioticumgebruik en uiergezondheid tijdens de droogstand. Ook kijken de onderzoekers naar de consequenties van verkort droogzetten voor economie, milieu en dierwelzijn. 'Je zou je kunnen voorstellen dat het weglaten van de droogstand ook rust geeft en daarom het dierwelzijn verbetert. Koeien hoeven dan niet te wisselen van rantsoen en blijven in dezelfde groep. Maar of dat ook inderdaad zo is, gaan we onderzoeken.'

Vraag 4

Heeft een verkorte droogstand gevolgen voor het gebruik van droogzetters?

Ja, het verkorten van de droogstand tot dertig dagen zorgt voor een praktisch probleem: de wachttijd van de huidige droogzetters behelst 72 uur na afkalven, uitgaande van gemiddeld 35 of zelfs 42 dagen droogstand. De registratie geldt dus eigenlijk niet voor een kortere droogstandperiode, geeft Theo Lam aan. Lam is als hoogleraar mastitismanagement aan de faculteit Diergeneeskunde betrokken bij het vervolgproject Droogstand op Maat. 'Dan is er sprake van offlabel gebruik en gelden er substantieel langere wachttijden voor melk na afkalven.'

Van Kneegsel noemt de verkorte droogstand een uitdaging voor farmaceuten. 'En sowieso speelt het natuurlijk niet bij koeien die zonder droogzetter de droogstand ingaan.'

Vraag 5

Wat zijn de consequenties van selectief droogzetten voor het optreden van mastitis?

In onderzoek uit 2012 is berekend dat selectief droogzetten volgens de richtlijn gemiddeld 0,6 extra gevallen van klini-

Het verkorten van de droogstand heeft geen effect op celgetal en biestkwaliteit

sche mastitis per jaar geeft op een koppel van 100 koeien, geeft Lam aan. 'De praktijk leert ons dat er melkveebedrijven zijn die helemaal geen extra klinische mastitis krijgen en soms zelf minder klinische mastitis. Maar er zijn ook bedrijven die wel meer gevallen krijgen. De grote lijn is dat er wel gevolgen zijn voor subklinische mastitis, maar dat het meevalt voor klinische mastitis.' Exacte cijfers over heel Nederland ontbreken, meldt Lam. 'De sleutel tot succes

ligt in het uiergezondheidsmanagement; in welke mate is de veehouder in staat om de uiergezondheidsomstandigheden optimaal te houden of te maken?'

Vraag 6

Waar moeten veehouders op letten bij het samenstellen van een rantsoen voor een verkorte droogstand?

Bij een verkorte droogstand van dertig dagen kunnen veehouders het 'normale' droogstandsrantsoen toepassen, stelt

Symposium droogstand

Ter afsluiting van het project Why Dry organiseert Wageningen Universiteit op vrijdag 6 februari in Wageningen een symposium over droogstand. Op het symposium presenteren onderzoekers de nieuwste droogstandsinzichten op het gebied van onder meer voeding, het gebruik van antibiotica en de lengte van de droogstand.

➤ Meer informatie en aanmelden kan via: <http://www.wageningenur.nl/adp>

Ant Koopmans, onderzoeker voeding bij Schothorst Feed Research. 'Een specifieke aanpassing is niet nodig. Belangrijk is vooral dat de koeien op een goede manier aan de droogstand beginnen.'

Een goede rantsoenberekening is onmisbaar, geeft Koopmans aan. 'Een goed droogstandsrantsoen bevat ongeveer 800 tot 850 vem per kilo droge stof en 12 tot 14 procent ruw eiwit, met 14 procent ruw eiwit voor vaarzen.'

Een goed droogstandsrantsoen is daarnaast smakelijk en bevat voldoende structuur, vertelt Koopmans, die ook aanraadt gedurende de hele periode droogstandsmineralen te verstrekken. 'Zo'n rantsoen kun je samenstellen met graskuil, snijmais en stro in de verhouding 40:40:20 met eventueel een aanvullende eiwitbron. Een andere optie is een goede kwaliteit natuurfhooi, waarbij aan de genoemde kenmerken wordt voldaan. Let er wel op dat het kaliumgehalte in het rantsoen en de kation-anionbalans niet te hoog worden.'

Vraag 7

Hoe beginnen koeien op een goede manier aan de droogstand?

Zorg dat de melkgift voldoende laag is, geeft Ant Koopmans als advies. 'Het liefst lager dan 12,5 kilogram melk per dag. Dat kunnen veehouders bereiken door tijdens het laatste deel van de lactatie de hoeveelheid krachtvoer terug te brengen. Verstrek hoogproductieve dieren drie à vier weken voor de droogstand geen krachtvoer meer.' Vooral het verlagen van het eiwitgehalte in het rantsoen is van belang, benadrukt Koopmans. 'Een mogelijkheid is om dieren de laatste dagen voor het droogzetten alleen hooi te geven en eventueel één keer per dag te melken. De conditiescore moet daarbij niet boven de 3,5 liggen.' |